

Nowa Ustawa o terminach zapłaty w transakcjach handlowych – czy znikną zatory płatnicze wśród przedsiębiorców?

28 kwietnia 2013 r. weszła w życie Ustawa z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, zwana dalej „Ustawą” (Dz. U. 2013.403), która zastąpiła poprzednio obowiązujący akt o tym samym tytule z 12 czerwca 2003 r. Jakie nowe rozwiązania proponuje przedsiębiorcom ustawodawca? Czy jest realna szansa na wyeliminowanie zatorów płatniczych pomiędzy przedsiębiorcami? Przybliżamy wybrane kluczowe zagadnienia nowelizacji.

Karol Ciszak

Senior Associate, Deloitte Legal Pasternak, Korba i Wspólnicy Kancelaria Prawnicza sp. k.

Marta Józwiak

Senior Associate, Deloitte Legal Pasternak, Korba i Wspólnicy Kancelaria Prawnicza sp. k.

GENEZA UCHWALENIA NOWEJ USTAWY

Z uzasadnienia do projektu Ustawy wynika, że uchwalenie zupełnie nowego aktu było koniecznością z uwagi na liczbę zmian, które należałoby wprowadzić do poprzednio obowiązującej ustawy ze względu na konieczność implementacji przez Polskę dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/EU z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych, a także z powodu niewystarczającego charakteru instrumentów w poprzedniej regulacji, które miały na celu zdyscyplinowanie stron transakcji handlowych. Do oceny skuteczności rozwiązań przyjętych na gruncie poprzedniej ustawy posłużyły badania ankietowe przeprowadzone wśród przedsiębiorców w latach 2011 i 2012. Z badań wynika, iż zaledwie

niewiele ponad 10% przedsiębiorców deklaruje brak kłopotów z otrzymaniem płatności za wykonane usługi czy sprzedane towary. Jednocześnie przeciętne opóźnienie w zapłacie należności przez kontrahentów wynosi około 36,22 dni, a nieterminowe regulowanie należności jest uważane przez przedsiębiorców za utrudnienie w prowadzeniu działalności gospodarczej i przyczynę sięgania do innych źródeł finansowania. Założenie nowej Ustawy zostało więc takie samo, jest nim przeciwdziałanie stosowaniu długich terminów płatności i tym samym zlikwidowanie zatorów płatniczych.

ZAKRES STOSOWANIA NOWEJ USTAWY

Przepisy Ustawy stosuje się do transakcji handlowych rozumianych jako umowy, których przedmiotem jest odpłatna dostawa towaru lub odpłatne świadczenie usług, jeżeli strony zawierają je w związku z wykonywaniem działalności. Ustawa poszerzyła katalog podmiotów, do których stosujemy analizowane przepisy. W obecnym stanie prawnym transakcje handlowe objęte Ustawą mogą być zawarte zarówno przez przedsiębiorców w postaci osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, jak i osób prawnych (spółek prawa handlowego), wspólników spółki cywilnej, osób wykonujących wolny zawód, oddziałów i przedstawicielstw zagranicznych przedsiębiorców oraz przedsiębiorców zagranicznych z państw członkowskich Unii Europejskiej oraz Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej, z wyłączeniem konsumentów. Należy zaznaczyć, że Ustawa będzie miała zastosowanie do transakcji handlowych zawartych po dniu jej wejścia w życie.

PRZEGLĄD PRZYJĘTYCH REGUŁ

Zgodnie z ustawową regulacją, jeżeli strony transakcji handlowej¹ przewidziały w umowie termin zapłaty dłuższy niż 30 dni, wierzyciel może żądać odsetek ustawowych po upływie 30 dni, liczonych od dnia spełnienia swojego świadczenia i doręczenia dłużnikowi faktury lub rachunku, potwierdzających dostawę towaru lub wykonanie usługi, do dnia zapłaty, ale nie dłużej niż do dnia wymagalności świadczenia pieniężnego.

Z kolei, gdy termin zapłaty nie został określony w umowie, wierzycielowi, bez wezwania, przysługują odsetki ustawowe po upływie 30 dni, liczonych od dnia spełnienia swojego świadczenia do dnia zapłaty, ale nie dłużej niż do dnia wymagalności świadczenia pieniężnego. Za dzień wymagalności świadczenia pieniężnego uważa się dzień określony w pisemnym wezwaniu dłużnika do zapłaty, w szczególności w doręczonej dłużnikowi fakturze lub rachunku, potwierdzających dostawę towaru lub wykonanie usługi, ale nie wcześniejszy niż dzień doręczenia wezwania. Warto nadmienić, iż za dzień wymagalności świadczenia pieniężnego uważa się również dzień określony w wezwaniu dłużnika do zapłaty dokonany

¹ Z wyłączeniem podmiotu publicznego będącego podmiotem leczniczym w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 2–4 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 217).

w postaci elektronicznej, o ile strony przewidziały w umowie taki sposób składania oświadczeń woli.

W transakcjach handlowych – z wyłączeniem transakcji, w których dłużnikiem jest podmiot publiczny – wierzycielowi, bez wezwania, przysługują odsetki w wysokości odsetek z zwłoką określonej na podstawie odpowiednich przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa², chyba że strony uzgodniły wyższe odsetki, za okres od dnia wymagalności świadczenia pieniężnego do dnia zapłaty, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki:

- 1) wierzyciel spełnił swoje świadczenie;
- 2) wierzyciel nie otrzymał zapłaty w terminie określonym w umowie albo wezwaniu (tj. określonym w pisemnym wezwaniu dłużnika do zapłaty, w szczególności w doręczonej dłużnikowi fakturze lub rachunku, potwierdzających dostawę towaru lub wykonanie usługi, ale nie wcześniej niż dzień doręczenia wezwania).

W TRANSAKcjACH
HANDLOWYCH –
Z WYŁĄCZENIEM
TRANSAKcji, W KTÓRYCH
DŁUŻNIKIEM JEST
PODMIOT PUBLICZNY
– WIERZycIELOWI,
BEZ WEZWANIA,
PRZYSŁUGUJĄ ODSETKI
W WYSOKOŚCI ODSETEK
ZA ZWŁOKĘ OKREŚLONEJ
NA PODSTAWIE
ODPOWIEDNIch
PRZEPISÓW USTAWY
Z DNIA 29 SIERPNI A 1997 R.

Termin zapłaty określony w umowie nie może przekraczać 60 dni liczonych od dnia doręczenia dłużnikowi faktury lub rachunku, potwierdzających dostawę towaru lub wykonanie usługi, chyba że strony ustalał inaczej i pod warunkiem że ustalenie to nie jest sprzeczne ze społeczno-gospodarczym celem umowy i zasadami

² Art. 56 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa, stanowiący, że „Stawka odsetek za zwłokę jest równa sumie 200% podstawowej stopy oprocentowania kredytu lombardowego, ustalonej zgodnie z przepisami o Narodowym Banku Polskim, i 2%, z tym że stawka ta nie może być niższa niż 8%”.

współzycia społecznego oraz jest obiektywnie uzasadnione, biorąc pod uwagę właściwość towaru lub usługi.

W sytuacjach gdy w umowie termin zapłaty jest dłuższy niż 60 dni liczonych od dnia doręczenia dłużnikowi faktury lub rachunku potwierdzających dostawę towaru lub wykonanie usługi, a nie jest spełniony warunek w postaci odrębnych ustaleń stron niebędących w sprzeczności ze społeczno-gospodarczym celem umowy i zasadami współzycia społecznego oraz będący obiektywnie uzasadnionym, wierzycielowi, który spełnił swoje świadczenie, po upływie 60 dni przysługują odsetki wynikające z odpowiednich przepisów Ordynacji podatkowej³.

Gdy nie jest możliwe ustalenie daty otrzymania faktury lub rachunku potwierdzającego dostawę towaru lub wykonanie usługi albo gdy faktura lub rachunek zostały doręczone przed dostawą towaru lub wykonaniem usługi, termin zapłaty (określony w umowie, nieprzekraczający 60 dni) jest liczony od dnia otrzymania przez dłużnika towaru lub usługi.

REKOMPENSATA ZA KOSZTY ODZYSKANIA NALEŻNOŚCI

Ustawa zawiera regulację przewidującą możliwość rekompensaty za koszty odzyskania należności. Zgodnie z nią wierzycielowi od dnia nabycia uprawnienia do odsetek w wysokości wynikającej z przepisów Ordynacji podatkowej⁴, bez wezwania, przysługuje od dłużnika z tytułu rekompensaty za koszty odzyskiwania należności równowartość kwoty 40 euro przeliczonych na złote według średniego kursu euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym świadczenie pieniężne stało się wymagalne. Gdy koszty odzyskiwania należności poniesione z tytułu opóźnień w zapłacie w transakcji handlowej przekroczy kwotę, o której mowa powyżej, wierzycielowi przysługuje zwrot tych kosztów, w tym kosztów postępowania sądowego, pomniejszonych o tę kwotę.

PODSUMOWANIE

Można spotkać się z opiniami, iż nowa Ustawa jest korzystna dla przedsiębiorców, bowiem zawiera wyraźny zakaz określania dłuższych terminów płatności niż 60 dni. Należy jednak odróżnić ocenę prawną przyjętych rozwiązań od ich potencjalnego, faktycznego wpływu na wyeliminowanie problemu zatorów płatniczych. Wydaje się bowiem, iż główną ich przyczyną jest nie tyle otoczenie prawne, ile przede wszystkim uwarunkowania rynkowe i gospodarcze, w których dysproporcja pomiędzy stronami może być tak znaczna, że faktyczne terminy spełnienia świadczeń mogą odbiegać od regulacji przyjętych w umowach. Nadchodzące miesiące pokażą, jak nowe zapisy funkcjonują w rzeczywistości, i czy kolejne badania przedsiębiorców przyniosą nieco bardziej optymistyczne dane. ■

³ Zgodnie z art. 56 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa.

⁴ Zgodnie z art. 56 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa.

SKANUJ
I CZYTAJ
ON-LINE

